

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. lapkričio 16 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Broniaus Januškos, Ryčio Krasausko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Ivetos Pelienės, sekretoriaujant Astai Statkevičienei, dalyvaujant pareiškėjos viešosios įstaigos „Demokratijos plėtros fondas“ atstovei Vilmai Eigirdienei, atsakovės Visuomenės informavimo etikos asociacijos atstovui Viktorui Popandopulai,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjos viešosios įstaigos „Demokratijos plėtros fondas“ skundą atsakovei Visuomenės informavimo etikos asociacijai (tretieji suinteresuoti asmenys – Eduardas Eigirdas, Monika Baltrušaitytė, uždaroji akcinė bendrovė „Žurnalų leidybos grupė“) dėl sprendimo panaikinimo.

Teismas

n u s t a t ė :

1. Pareiškėja VšĮ „Demokratijos plėtros fondas“ pateikė teismui skundą (1 t., b. l. 1–8), kuriuo prašo panaikinti Visuomenės informavimo etikos komisijos (toliau – Komisija) 2015-08-17 sprendimą Nr. EKS-8/15 „Dėl pripažinimo padarius Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimus Monikos Baltrušaitytės publikacijoje „Politinėje rinkodaroje – Paksaitės ir Matijošaituko dvikova“ (Valstybė, 2015, Nr. 3(95))“ (toliau – Sprendimas) ir priteisti bylinėjimosi išlaidas.

2. Pareiškėja skundą grindžia šiais argumentais:

2.1. Pagal Komisijos atsakymo teisės aiškinimą, žurnalistas negalėtų parašyti nė vieno straipsnio ir negalėtų pateikti jokių citatų, savo įžvalgų dėl tam tikrų įvykių ar procesų, apie tai nepaklauses į publikacijos aprašymą patenkančių ar joje minimų asmenų, o ketindamas cituoti kokį nors šaltinį, neišsiklausinęs to šaltinio autoriaus ar jį paskelbusio skleidėjo, kokiomis aplinkybėmis atsirado jo ketinama cituoti citata.

2.2. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba tyrė Dainiaus Matijošaičio skundą dėl publikacijos „Politinėje rinkodaroje – Paksaitės ir Matijošaituko dvikova“ (toliau – Publikacija), kuriame jis taip pat skundėsi, kad jam nebuvo suteikta atsakymo teisė. Žurnalistų etikos inspektorius 2015-08-20 sprendimu Nr. SPR-71 išaiškino, kad pats D. Matijošaitis nerealizavo savo atsakymo teisės, o tai, kad žurnalas „Valstybė“ nesikreipė į jį, negali būti vertinama kaip atsakymo teisės pažeidimas. Žurnalistų etikos inspektorius pažymėjo, jog viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) Publikacijoje teikė išimtinai savo įžvalgas ir išvadas apie įvykius, viešuosius asmenis (ne tik apie pareiškėją), procesus, susijusius su viešojo intereso objektu. Daugelis šių įžvalgų pateiktos visuomenei itin svarbiu – rinkimų į savivaldybių tarybas – laikotarpiu, kai pagrįstai galima tikėtis aštresnių pasisakymų ir vertinimų. Komisija, vertindama Publikaciją, nesiekė aiškintis, ar joje dėstomos autorės įžvalgos, reiškiamą nuomonę, ar skelbiamos žinios, ir neatsižvelgė į saviraiškos laisvę. Publikacijoje minimi realybėje egzistavę faktai, t. y. jog žiniasklaidoje buvo daug teigiamos

informacijos apie D. ir V. Matijošaičius, įrodo, kad buvo neišgalvotas pagrindas žurnalistės nuomonei reikšti. Žurnalistų etikos inspektorius ne kartą yra pažymėjęs, kad informacijos (saviraiškos) laisvė suteikia teisę viešosios informacijos rengėjams (skleidėjams), žurnalistams ne tik informuoti apie įvykius, bet ir pateikti savo požiūrį, išvadas, komentarus, spėjimus (nuomonę) apie įvykius, faktus ir asmenis. Tokios informacijos skelbimas vertintinas kaip prisidėjimas prie viešos diskusijos dėl viešojo intereso. Šiuo atveju visuomenė turėjo teisę žinoti apie rinkimų proceso ydas, paslėptos politinės reklamos naudojimą, jos skleidėjus, naudotojus ir pan. Žurnalistų etikos inspektoriaus išvados yra detalios ir išsamios motyvuotos, o priešinga Komisijos išvada neturi absoliučiai jokio pagrindimo ir motyvų. Publikacijoje buvo ginama viena pagrindinių demokratiškų vertybių – rinkimų proceso skaidrumas, o Komisija sprendime nepagrįstai gynė nerealizuotą gerokai mažiau vertingą UAB „Žurnalų leidybos grupė“ atsakymo teisę. Komisija, ištyrusi D. Matijošaičio 2015-04-09 skundą, tame pačiame 2015-08-17 posėdyje, kuriame buvo nagrinėjamas ir UAB „Žurnalų leidybos grupė“ skundas, dėl nesuprantamų priežasčių nusprendė, jog D. Matijošaičio atžvilgiu Publikacijoje Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso (toliau – Etikos kodeksas) nuostatos pažeistos nebuvo. Visos šios aplinkybės yra pakankamas pagrindas skundžiamą Sprendimą pripažinti nepagrįstu.

2.3. Sprendimas formaliai atitinka Visuomenės informavimo etikos komisijos darbo reglamento (toliau – Reglamentas) nustatytas dalis, tačiau jis nėra motyvuotas, o Komisijos nustatytos aplinkybės (ginčo esmė, pagrindas) neatitinka tikrovės. Komisijos išvada, kad Publikacijoje žurnalas „Žmonės“ buvo kaltinamas paslėpta politine reklama, yra nemotyvuota ir nepagrįsta, neatitinka Publikacijos turinio, nes joje šis žurnalas nebuvo niekuo kaltinamas. Žurnalo „Žmonės“ straipsnio ištrauka buvo cituojama kaip puikiai iliustruojanti ir tinkanti straipsnio įvadui. Nemotyvuotos Komisijos išvados pažeidžia pareiškėjos teises ir varžo galimybę atsikirsti į nepagrįstus argumentus, daro sprendimą negaliojantį dėl jo turinio trūkumų.

2.4. Žurnalas „Žmonės“ Publikacijoje nebuvo kaltinamas jokia kriminaline veikla, joje pateikiamos autorės įžvalgos, kad kai kurios visuomenės informavimo priemonės, kiti asmenys, pavyzdžiui, konferencijos organizatoriai, galimai dalyvavo paslėptoje politinėje V. Matijošaičio politinės kampanijos reklamoje. Profesionali žurnalo „Žmonės“ publikacijos autorė privalėjo įvertinti, kad jos publikacija apie neva žymų lenktynininką, kuris tuo pat metu buvo ir viešas asmuo – politinės kampanijos dalyvis, kandidatas į Kauno miesto tarybą, Kauno mero sūnus, skelbiama rinkimų įkarštyje. O žurnalo „Valstybė“ žurnalistė, rašydama analitinį straipsnį apie rinkimų rinkodarą, turėjo pagrindą pastebėti ne vietoje ir ne laiku propaguojamą kandidatą ir šiuo pastebėjimu pasidalyti su skaitytojais. Profesionali žurnalo „Valstybė“ žurnalistė pastebėjo realiai vykstančius reiškinius, t. y. kad V. Matijošaitis buvo reklamuojamas kaip konferencijos veidas. Žurnalistų etikos inspektorius dėl Publikacijos nenustatė jokių Visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VII) pažeidimų, o tai reiškia, kad žurnalistė informaciją skleidė pagrįstai. Vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) yra išplatynusi nemažai rekomendacijų dėl politinės reklamos, taip pat ir dėl paslėptos, skleidimo. Kad įprastinio pobūdžio informacija nebūtų laikoma politine reklama ar turinčia politinės reklamos požymių, rekomenduotina neišryškinti kandidato pavardės, grafiškai apipavidalinant vengti didelių kandidato atvaizdų, nedėti informacijos apie politiko asmenines ir kitas su jo veikla nesusijusias savybes, jo šeiminių gyvenimą, pomėgius, laisvalaikį. Kandidatams rinkimų agitacijos metu rekomenduojama spaudoje nepublikuoti straipsnių ar nuotraukų, jeigu jų skelbimas gali būti suprantamas kaip politinė reklama. Po publikacijų žurnale „Valstybė“ VRK atkreipė dėmesį į savivaldybių tarybų rinkimų kampanijos metu įvairiuose laikraščiuose paskelbtus 26 straipsnius apie visuomeninio rinkimų komiteto „Vieningas Kaunas“ keltus kandidatus ar kitaip su šiuo komitetu susijusią informaciją. VRK nustatė, kad politinė reklama laikytini straipsniai nebuvo pažymėti kaip politinė reklama, bendra paskelbtos reklamos kaina – 25 481,78 Eur ir tai sudaro 7,11 proc. didžiausio leistino politinės kampanijos išlaidų dydžio. Be to, VRK pripažino, kad, finansuojant visuomeninio rinkimų komiteto „Vieningas Kaunas“ ir Visvaldo Matijošaičio politinę kampaniją per trečiuosius asmenis, padarytas šiurkštus pažeidimas. Pareiškėjos manymu, turinčiam paslėptos politinės reklamos požymių interviu apibūdinti gali būti naudojamas ir pasakymas „rašliava“. Komisija šių pasakymų nepripažino neetiškais. Teismų praktikoje pažymima, kad autorius turi teisę ne tik turėti subjektyvią nuomonę ir reiškinius vertinti pagal savo vidinį supratimą, bet ir pasirinkti menines

raiškos priemonės, turėti savo rašymo stilių, manierą. Pareiškėjos manymu, skundžiamas sprendimas yra žalingas žurnalisto profesinei veiklai.

Teismo posėdyje pareiškėjos atstovė remdamasi skunde išdėstytais argumentais prašė skundą tenkinti. Taip pat pateikė papildomus paaiškinimus, daugiausiai dėl Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2017-08-31 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-995-1062/2017 (toliau – LVAT 2017-08-31 nutartis), išdėstytų motyvų.

3. Atsakovė Visuomenės informavimo etikos asociacija atsiliepime (1 t., b. l. 69–72) prašo skundą atmesti. Nurodo, kad Sprendime pagrįstai ir teisėtai konstatuota, jog Publikacijoje buvo pažeistos Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalies nuostatos. Pagal Etikos kodeksą atsakymo teisė suprantama plačiau ir reglamentuojama detaliau, nei tai nustatyta VII. Kodekso 22 straipsnio 2 dalies nuostata visų pirma siejama su žurnalisto ir (ar) viešosios informacijos rengėjo pareiga kritikuojamam asmeniui sudaryti galimybę pasinaudoti atsakymo teise ir Publikacijoje pateikti jo nuomonę. Būtent taip ši Etikos kodekso nuostata aiškinama ir teismų praktikoje. Nagrinėjamu atveju pareiškėja nesikreipė į UAB „Žurnalų leidybos grupė“ ir nesuteikė jai teisės (galimybės) paaiškinti dėl pateikiamos kritikos (kritiškos nuomonės). Komisijos ir žurnalistų etikos inspektoriaus kompetencijos yra skirtingos, todėl ir Publikacija buvo vertinama skirtingais aspektais. Žurnalistų etikos inspektorius pareiškėjos veiksmus vertino dėl jų atitikties VII reikalavimams, o Komisija dėl atitikties Etikos kodekso reikalavimams. Tai, kad žurnalistų etikos inspektorius nenustatė, jog buvo pažeisti VII reikalavimai, nereiškia, jog nebuvo padaryti Etikos kodekso nuostatų pažeidimai. Pagal Etikos kodeksą atsakymo teisė suprantama plačiau ir reglamentuojama detaliau, nei tai nustatyta VII. Paslėpta politinė reklama, kaip ir bet kokia kita paslėpta reklama, Lietuvos Respublikoje yra draudžiama, o ją skleidžiantys asmenys turi būti baudžiami įstatymų nustatyta tvarka, todėl viešos „įžvalgos“, kad kuris nors asmuo užsiima kokia nors įstatymu draudžiama veikla, neabejotinai laikytinos šio asmens kaltinimais. Sprendime Komisija nevertino pareiškėjos kaltinimų (kritiškų įžvalgų) pagrįstumo. Komisija, kaip ir žurnalistų etikos inspektorius, net nėra kompetentinga priskirti informaciją politinės reklamos kategorijai (kompetentinga institucija šiuo atveju yra VPK). Tačiau, neatsižvelgiant į tai, pagrįsti kaltinimai (kritiškos įžvalgos) ar ne, pagal Etikos kodekso 22 straipsnio nuostatas asmeniui visuomet turi būti suteikiama teisė atsakyti.

Teismo posėdyje atsakovės atstovas, remdamasis atsiliepime išdėstytais motyvais, prašė pareiškėjos skundą atmesti kaip nepagrįstą. Taip pat pateikė papildomus paaiškinimus dėl LVAT 2017-08-31 nutartyje išdėstytų motyvų.

4. Tretieji suinteresuoti asmenys E. Eigirdas ir M. Baltrušaitytė atsiliepime (1 t., b. l. 152–157) su pareiškėjos skundu sutinka, prašo jį patenkinti visiškai, panaikinti sprendimą ir priteisti E. Eigirdo ir M. Baltrušaitytės naudai iš Komisijos visas patirtas bylinėjimosi išlaidas. Nurodo, kad informuojant apie privatų asmenį pirmenybė turi būti teikiama privataus gyvenimo apsaugai, o apie viešąjį asmenį – visuomenės (viešajam) interesui. VII nuostatos neįtvirtina pareigos kiekvienoje publikacijoje užtikrinti, kad būtų pateiktos skirtingos nuomonės. Viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) gali pasirinkti, kokį publikacijos stilių, minčių dėstymo būdą jie naudos rengdami publikaciją, koks bus jos tikslas ir turinys. Asmuo, norėdamas realizuoti savo atsakymo teisę, turi kreiptis į viešosios informacijos rengėją (skleidėją). Šiuo atveju UAB „Žurnalų leidybos grupė“ į žurnalo „Valstybė“ redakciją nesikreipė, nepateikė jokių įrodymų, kad apskritai išreiškė valią pakomentuoti ginčo straipsnį, todėl atsakovė neįvertino to, kad nėra jokių duomenų, ar UAB „Žurnalų leidybos grupė“ apskritai šią teisę pageidavo realizuoti. Tokių aplinkybių įrodinėjimo našta tenka visuomenės informavimo priemonės dėmesio objektu esančiam fiziniam ar juridiniam asmeniui. Atsižvelgiant į tai, VŠĮ „Demokratijos plėtros fondas“ nesikreipimas į UAB „Žurnalų leidybos grupė“ su prašymu pateikti atsakomąją nuomonę, negali būti vertinamas kaip atsakymo teisės pažeidimas. Sprendimas priimtas nesant jokio faktinio ir teisinio pagrindo. Komisija nevertino Publikacijos žanro, neatsižvelgė į pareiškėjos argumentus, kad analitiniuose straipsniuose apie politinius ir ekonominius procesus, kaip įprasta, nėra pateikiamos atsakomosios nuomonės, o priešingai, išdėstomi subjektyvūs autoriaus vertinimai. Žurnalistų etikos inspektoriaus nustatytos aplinkybės yra reikšmingos nagrinėjant šį administracinį ginčą. Žurnalistų etikos inspektoriaus tyrimo metu nenustatyta pagrindų, leidžiančių teigti, kad Publikacijoje turėjo būti, tačiau nebuvo užtikrinta nuomonių įvairovė. Publikacijoje buvo ginama viena pagrindinių demokratiškų vertybių – rinkimų proceso skaidrumas.

Komisija į šią vertybę visiškai neatsižvelgė ir nepagrįstai gynė UAB „Žurnalų leidybos grupė“ nerealizuotą atsakymo teisę. Žurnalas „Žmonės“ Publikacijoje nebuvo kaltinamas jokia kriminaline veika. Autorė Publikacijoje pateikė savo įžvalgas, kad kai kurie asmenys galimai dalyvavo paslėptoje V. Matijošaičio politinėje reklamoje. Ginčo straipsnio autorė analizės, apibendrinimo, sugretinimo, palyginimo būdu siekė atkreipti skaitytojų, VRRK ir kitų institucijų dėmesį, kad konkrečių politikų šeimos taip pat gali būti išnaudojamos pačių politikų savireklamai, kad tokios technikos yra pastebimos ir galimos. M. Baltrušaitytė siekė informuoti skaitytojus apie politinės rinkodaros technikas, paslėptą politinę reklamą, kuriai pasitelkiami ir politikų vaikai. Žurnalistė, be kita ko, kelia klausimą, kodėl kartais paaiškėja, kad politinė partija, kurios reklamos pastebima gerokai daugiau nei kitų partijų, deklaruojamos lėšos to neparodo. Autorė turėjo pagrįstą pagrindą pastebėti propaguojamą kandidatą ir šiuo pastebėjimu Publikacijoje pasidalyti su skaitytojais. Paneigti Publikacijoje vartojamų apibūdinimų, kurie yra meninės raiškos priemonės, objektyviai neįmanoma. Teismų praktikoje taip pat ne kartą pažymėta, kad Komisijos sprendimai turi būti priimami nešališkai, objektyviai ir nuodugnai išnagrinėjus visas reikšmingas aplinkybes, sąžiningai įvertinus nustatytus faktus, neprieštarinti. Priešingu atveju, t. y. nenustačius jokių minėtų sprendimo vertinimo kriterijų, ginčų dėl šių sprendimų pagrįstumo teisminis nagrinėjimas būtų negalimas. Visos skundžiamo sprendimo dalys iš esmės yra konstatuojamojo pobūdžio, nenurodant absoliučiai jokių motyvų. Jokia klaidinga informacija apie žurnalą „Žmonės“ nebuvo skelbiama, tai buvo nustatyta ir žurnalistų etikos inspektorius 2015-08-20 sprendime Nr. SPR-71.

Tretieji suinteresuoti asmenys E. Eigirdas ir M. Baltrušaitytė teismo posėdyje nedalyvavo, jiems apie posėdį pranešta tinkamai.

5. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Žurnalų leidybos grupė“ atsiliepime (2 t., b. l. 1–10) su pareiškėjos skundu nesutinka, prašo jį atmesti kaip nepagrįstą ir priteisti bylinėjimosi išlaidas. Nurodo, kad pareiškėja Publikacijoje nesuteikė atsakymo galimybės UAB „Žurnalų leidybos grupė“, nepateikė alternatyvių nuomonių, pasirinko skelbti tik tas nuomones, kurios buvo priešingos UAB „Žurnalų leidybos grupė“ interesams, todėl pažeidė Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalies nuostatas. Žurnalistų etikos inspektorius pripažįsta viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo pareigą kreiptis į kritikuojamą asmenį iki informacijos paskleidimo dėl šio nuomonės išklauso remdamasis VII normomis, nustatančiomis viešai skelbiamos informacijos nešališkumo, objektyvumo, nepriklausomų nuomonių įvairovės principus. Kritikuojamo asmens teisės į atsakymą pažeidimą žurnalistų etikos inspektorius nustato net ir tais atvejais, kai pripažįsta, jog Publikacijos teiginiai apie kritikuojamą asmenį atitinka tikrovę. Publikacijoje nagrinėjamo klausimo sudėtingumas suponuoja dar didesnę žurnalisto ir visuomenės informacijos pareigą informacijos šaltinius vertinti kritiškai ir pateikti kuo daugiau vienas nuo kito nepriklausomų nuomonių. Aplinkybė, kad žurnalistų etikos inspektorius, tirdamas D. Matijošaičio skundą, nenustatė pažeidimų, nereiškia, kad Publikacijoje nebuvo padaryta profesinės žurnalistų etikos pažeidimų. Kritikuojamo asmens atsakymo teisė privalo būti užtikrinama ne tik tais atvejais, kai asmuo kaltinamas teisės aktų pažeidimu, užtenka kaltinimo ar kritikos dėl moralinių ir (ar) socialinių normų pažeidimo. Nagrinėjamam ginčui neturi reikšmės, ar Publikacijos teiginiai dėl paslėptos politinės reklamos vykdymo atitinka tikrovę, nes pagal Etikos kodekso 22 straipsnio 1 dalį kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta teisė atsakyti. Trečiojo suinteresuoto asmens teigimu, Sprendimas motyvuotas tinkamai.

Trečiojo suinteresuoto asmens UAB „Žurnalų leidybos grupė“ atstovai teismo posėdyje nedalyvavo, jiems apie posėdį pranešta tinkamai.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

6. Byloje ginčas kilo dėl Sprendimo, kuriuo Komisija pripažino, kad paskelbiant Publikaciją buvo pažeistos Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalies nuostatos, įpareigojančios kritikuojamam asmeniui suteikti atsakymo teisę, teisėtumo ir pagrįstumo.

7. Nustatyta, kad: 2015 metų kovo mėn. žurnale „Valstybė“ Nr. 3 (95) buvo publikuotas žurnalistės M. Baltrušaitytės straipsnis „Politinėje rinkodaroje – Paksaitės ir Matijošaituko dvikova“

(Publikacija) (1 t., b. l. 86–92); dėl Publikacijos turinio UAB „Žurnalų leidybos grupė“ 2015-05-11 Komisijai pateikė skundą, kuriame nurodė, kad Publikacijoje pateikti tikrovės neatitinkantys teiginiai žemina UAB „Žurnalų leidybos grupė“ dalykinę reputaciją, nuomonė apie jos valdomą žurnalą „Žmonės“ buvo išreikšta nesąžiningu ir neetišku būdu ir paprašė Komisijos pripažinti, kad, be kitų Etikos kodekso straipsnių, Publikacija pažeidė šio kodekso 22 straipsnio 2 dalį (1 t., b. l. 22–27); UAB „Žurnalų leidybos grupė“ 2015-05-11 skundas buvo svarstomas 2015-07-17 ir 2015-08-17 vykusiuose Komisijos posėdžiuose (1 t., b. l. 130–138); Komisija 2015-08-17 priėmė skundžiamą Sprendimą, kuriame nustatė, kad Publikacijoje žurnalas „Žmonės“ buvo kaltinamas paslėpta politine reklama, įvardijamas bulvariniu leidiniu, o jo straipsniai – rašliava, konstatavo, kad Publikacijoje nebuvo suteikta galimybė kritikuojamam asmeniui atsakyti į išsakomą kritiką ir nebuvo nurodyta, kodėl tai nebuvo padaryta, taip buvo pažeistos Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalies nuostatos, įpareigojančios kritikuojamam asmeniui visada suteikti atsakymo teisę, t. y. galimybę pasiteisinti, paaiškinti, paneigti klaidingą informaciją, o jeigu tokios galimybės nėra ar asmuo atsisako pasinaudoti atsakymo teise, pranešti apie tai visuomenei, įpareigojo pareiškėją Sprendimą paskelbti žurnale „Valstybė“ (1 t. b. l. 128).

8. Vilniaus apygardos administracinis teismas (toliau – VAAT) 2016-03-29 sprendimu administracineje byloje Nr. I-4206-244/2016 (toliau – VAAT 2016-03-29 sprendimas) (3 t., b. l. 22–29) pareiškėjos skundą tenkino, Sprendimą panaikino. VAAT, įvertinęs Publikacijos turinį, nustatė, kad joje nėra išsakyta jokios kritikos UAB „Žurnalų leidybos grupė“ atžvilgiu, padarė apibendrintą išvadą, kad Publikacijoje keliamais klausimais siekiama atkreipti dėmesį į visuomenei aktualią problemą, pareiškiamas autorės susirūpinimas svarbiu klausimu, išreikštas jos supratimas ir mintys, faktų ir duomenų vertinimas, todėl atsakovas (Komisija) žurnalistės teiginius nepagrįstai priskyrė žiniai. Vertindamas Publikaciją VAAT nusprendė, kad tai yra autorės išsakyta nuomonė, kuri gali remtis faktais, pagrįstais argumentais, tačiau paprastai ji yra subjektyvi. Analitiniuose straipsniuose apie politinius ir ekonominius procesus, kaip įprasta, nėra pateikiamos atsakomosios nuomonės, o priešingai, išdėstomi subjektyvūs autoriaus vertinimai.

9. LVAT 2017-08-31 nutartimi (3 t., b. l. 103–113) su nurodyta VAAT 2015-02-11 sprendime suformuluota pozicija nesutiko, VAAT 2015-02-11 sprendimą panaikino. LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad VAAT atskirai neanalizavo nei UAB „Žurnalų leidybos grupė“ 2015-05-11 skunde Komisijai nurodytų konkrečių Publikacijos citatų, nei priedo, nei Sprendime įvardytų žurnalui „Žmonės“ kaltinimų: 1) paslėpta politine reklama, 2) žurnalo įvardijimu bulvariniu leidiniu, 3) žurnalo straipsnių įvardijimu rašliava. LVAT teisėjų kolegijos nuomone, VAAT 2015-02-11 sprendime padaryta išvada, kad Publikacijoje nėra išsakyta jokios kritikos UAB „Žurnalų leidybos grupė“ atžvilgiu, o reiškiamas tik autorės nuomonė „nėra pagrįsta“, ypač atsižvelgiant į tai, kad minėtas žurnalo kaltinimas publikacijoje paslėpta politine reklama gali būti patikrintais vadovaujantis objektyviais kriterijais.

10. Įvertinus procesinių dokumentų turinį, VAAT 2016-03-29 sprendime ir LVAT 2017-08-31 nutartyje išdėstyti motyvai, matyti, kad nagrinėjamu atveju ginčas iš esmės kilo dėl to, ar Publikacijoje buvo išsakyta kritika žurnalui „Žmonės“ dėl paslėptos politinės reklamos ir ar, išsakydama tokią kritiką Publikacijos autorė, vadovaudamasi Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu teisiniu reguliavimu, šį žurnalą leidžiančiai įmonei UAB „Žurnalų leidybos grupė“ prieš tai turėjo suteikti atsakymo teisę (dėl to, kad tokia teisė suteikta nebuvo ginčo šioje byloje nėra).

11. Vadinas, siekiant išspręsti ginčą, būtina įvertinti Sprendime pateiktus motyvus ir įrodymus, kuriais jis grindžiamas, Publikacijos turinį ir su juo susijusius įrodymus. Šiame kontekste paminėtina, kad ABTĮ 56 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog teismas įvertina įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu bylos aplinkybių viseto išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymu, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais; taigi, konstatuoti tam tikro fakto buvimą ar nebuvimą galima tik remiantis byloje surinktų įrodymų visuma, o ne atskirais įrodymais. Nustatant teisiškai reikšmingas aplinkybes turi būti įvertintas surinktų įrodymų pakankumas, jų nuoseklumas, galimi jų prieštaravimai, logiškumas, atitinkamų duomenų nurodymo aplinkybės, įrodymų šaltinių patikimumas. Iš ABTĮ 57 straipsnio 6 dalies taip pat seka, kad įrodymų vertinimas, kaip objektyvios tiesos nustatymo procesas, grindžiamas subjektyviu faktoriumi – vidiniu įsitikinimu, kuris yra ne išankstinis įsitikinimas, nuojauta, o įrodymais pagrįsta

išvada, kuri padaroma iš surinktų įrodymų, kada išnagrinėjami reikšmingi faktai, iškeliamos ir ištiriamos galimos versijos, įvertinami kiekvienas įrodymas atskirai ir jų visuma.

12. Viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarka, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir jų veiklą reglamentuojančių institucijų teisės, pareigos ir atsakomybė reglamentuojama VII, kurio 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Etikos kodekso nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę. Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kritikuojamam asmeniui visada turi būti suteikta atsakymo teisė, t. y. galimybė pasiteisinti, paaiškinti ar paneigti klaidingą informaciją, o jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti atsakymo teise, būtina pranešti apie tai visuomenei. VII įtvirtinta asmens kritikos sąvoka ir atsakymo teisės samprata. VII 2 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad asmens kritika – asmens ar jo veiklos nagrinėjimas ir vertinimas neįžeidžiant asmens garbės ir orumo, nepažeidžiant jo privataus gyvenimo, nesumenkinant dalykinės reputacijos. VII 15 straipsnyje „Atsakymo teisė“ nustatyta, kad kiekvienas fizinis asmuo, kurio garbę ir orumą žemina visuomenės informavimo priemonėje paskelbta tikrovės neatitinkanti, netiksli ar šališka informacija apie jį, taip pat kiekvienas juridinis asmuo, kurio dalykinei reputacijai ar kitiems teisėtiems interesams pakenkė tikrovės neatitinkanti, netiksli ar šališka informacija, turi teisę atsakyti, paneigdamas tikrovės neatitinkančią informaciją ar patikslindamas paskelbtą informaciją, arba pareikalauti, kad viešosios informacijos rengėjas ir (ar) skleidėjas šio įstatymo 44 straipsnyje nustatyta tvarka paneigtų tikrovės neatitinkančią informaciją.

13. Nurodytą teisinį reguliavimą vertinant sistemiškai, nagrinėjamos bylos kontekste darytina išvada, kad asmens kritika, be kita ko, laikytinas jo „veiklos nagrinėjimas ir vertinimas“ net ir tais atvejais, kai tai daroma neįžeidžiant asmens garbės ir orumo, nepažeidžiant jo privataus gyvenimo, nesumenkinant dalykinės reputacijos. Todėl tai darantys žurnalistai ar leidėjai pagal Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalį privalo asmeniui, kurio veiklą vertina (t. y. jį kritikuoja VII prasme) suteikti atsakymo teisę, t. y. galimybę pasiteisinti, paaiškinti ar paneigti klaidingą informaciją, o tuo atveju, jeigu tokios galimybės nėra arba asmuo atsisako pasinaudoti atsakymo teise, privaloma pranešti apie tai visuomenei. VII 15 straipsnyje yra įtvirtinta teisė atsakyti, paneigiant tikrovės neatitinkančią informaciją, ar patikslinant jau paskelbtą informaciją, o Etikos kodeksas nustato atsakymo teisę dar prieš paskelbiant informaciją (žr. Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalį).

14. Publikacijos turinį įvertinus kitų byloje surinktų rašytinių įrodymų, įskaitant žurnale „Žmonės“ publikuotą straipsnį „Aš vis dar ieškau idealios moters“ (1 t., b. l. 79–85) kontekste, matyti, kad Publikacijoje, be kita ko, yra nagrinėjamas ir vertinamas žurnale „Žmonės“ publikuojamų straipsnių turinys, šio žurnalo leidėjo UAB „Žurnalų leidybos grupė“ veikla, galimai susijusi su paslėpta politine reklama. Publikacijoje *expressis verbis* (lot. aiškiais žodžiais, tiesiogiai) minimas žurnalas „Žmonės“, o iš Publikacijoje nurodomos papildomos informacijos pakankamai akivaizdus jo paminėjimo kontekstas, t. y. žurnalo „Žmonės“ leidėjų veikla publikuojant straipsnius apie rinkimuose dalyvaujančių asmenų vaikus ir tokiu būdu galimai užslėptai reklamuojant rinkimuose dalyvaujančius asmenis.

15. Sprendime išdėstytus motyvus įvertinusi Publikacijos turinio ir visų byloje surinktų įrodymų kontekste, vadovaudamasi savo vidiniu įsitikinimu, teisingumo ir protingumo kriterijais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad Publikacijoje yra „nagrinėjama ir vertinama“ žurnalo „Žmonės“ leidėjo UAB „Žurnalų leidybos grupė“ veikla, daromos su jos veikla susijusios išvados. Todėl Publikacijos autorė arba žurnalo „Valstybė“ leidėjas VšĮ „Demokratijos plėtros fondas“ prieš spausdinant šią publikaciją pagal Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalį privalėjo žurnalo „Žmonės“ leidėjui UAB „Žurnalų leidybos grupė“ suteikti atsakymo teisę, t. y. galimybę pasiteisinti, paaiškinti ar paneigti galimai klaidingą informaciją.

16. Konstatuotina, kad Komisija, priimdama Sprendimą laikėsi Reglamento ir kitų teisės aktų nuostatų, nebuvo šališka ar neobjektyvi. Skundžiamas Sprendimas pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis, motyvų išdėstymas yra adekvatus, aiškus ir pakankamas,

esminių procedūrinių pažeidimų padaryta nebuvo. Atsakydama į pareiškėjos argumentus, susijusius su jos nurodytais Žurnalistų etikos inspektoriaus priimtais sprendimais, teisėjų kolegija pažymi, kad pastarieji sprendimai nėra šios administracinės bylos nagrinėjimo dalyku, neturi prejudicinės galios, todėl šiame teismo sprendime nėra vertinami.

17. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus konstatuotina, kad Sprendimu teisėtai ir pagrįstai konstatuotas Etikos kodekso 22 straipsnio 2 dalies nuostatos pažeidimas, o pareiškėja įpareigota Sprendimą paskelbti žurnale „Valstybė“. Sprendimo naikinti nėra jokio teisinio pagrindo. Todėl pareiškėjos skundas atmestinas kaip nepagrįstas. Atmetus skundą, netenkintinas pareiškėjos ir trečiųjų suinteresuotų asmenų E. Eigirdo ir M. Baltrušaitytės reikalavimas priteisti bylinėjimosi išlaidas. Proceso dalyviai procesiniuose dokumentuose išdėsto daugiau argumentų, tačiau, teismo nuomone, jie nėra esminiai sprendžiant šią administracinę bylą ir niekaip nekeičia šiame sprendime padarytos išvados, todėl dėl jų teismas nepasisakys. Šiame kontekste paminėtina, kad EŽTT ir LVAT praktikoje ne kartą pažymėta, jog teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr., pvz., EŽTT 1994-04-19 sprendimas *Van de Hurk prieš Olandiją*; 1997-12-19 sprendimas *Helle prieš Suomiją*; LVAT administracinė byla Nr. A²⁶¹-3555/2011).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 88 straipsnio 1 punktu, 132, 133 straipsniais, teismas

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos VšĮ „Demokratijos plėtros fondas“ skundą atmesti.

Sprendimas apeliacine tvarka per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, skundą paduodant tiesiogiai Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Bronius Januška

Rytis Krasauskas

Iveta Pelienė